# ZBIÓR

# UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

ROK I Warszawa, dnia 30 sierpnia 1937 r. Nr 11

TREŚĆ:

52.

# ZARZĄDZENIE KOMISARZA DEMOBILIZACYJNEGO

**dla obszaru województwa pomorskiego, miasta i powiatu Bydgoszcz, miasta i powiatu Inowrocław oraz powiatów szubińskiego i wyrzyskiego**

z dnia 27 sierpnia 1937 r.

**o nadaniu mocy obowiązującej orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Toruniu z dnia 27 lipca 1937 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w zakładach rzeźbiarsko-kamieniarskich na obszarze m. Torunia.**

Na podstawie § 23 rozporządzenia z dnia 3 września 1919 r. o przyjmowaniu i wydalaniu robotników podczas okresu demobilizacji gospodarczej (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1500) zarządzam co następuje:

§ 1.

Orzeczeniu Komisji Pojednawczo-Rozjemczej w Toruniu z dnia 27 lipca 1937 r., ustalającemu warunki pracy i płacy w zakładach rzeźbiarsko-kamieniarskich na obszarze m. Torunia, nadaję moc obowiązującą, poczynając od dnia 27 lipca 1937 r.

Tekst orzeczenia podany jest w załączeniu do zarządzenia niniejszego.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Zbiorze Układów Zbiorowych Pracy.

Komisarz Demobilizacyjny:
(—) *inż. H. Zagrodzki*

1 zał.

Zał. do zarz. Komisarza Demobil. z dn. VIII. 1937 r.

# ORZECZENIE.

Komisja Pojednawczo-Rozjemcza w Toruniu, ustanowiona rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 czerwca 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 331), działając na podstawie dekretu z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456), w celu załatwienia zatargu w zakładach rzeźbiarsko-kamieniarskich na obszarze miasta Torunia, na posiedzeniu w dniu 27 lipca 1937 r. w lokalu Okręgowego Inspektoratu Pracy w Toruniu, w składzie ustalonym zgodnie z § 15 dekretu z 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych oraz o rozjemstwie w zatargach pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456):

Przewodniczący: *Inż. Zygmunt Humięcki,*

Ławnicy stali ze strony pracodawców: *Artur Szulc i Józef Drecki,*

Ławnik niestały ze strony pracodawców: *Maksymilian Witkowski,*

Ławnicy stali ze strony pracowników: *Ignacy Baranowski i Brunon Kirschnowski,*

Ławnik niestały ze strony pracowników: *Zygmunt Felczak,*

w obecności następujących uczestników zatargu:

ze strony pracodawców:

przedsiębiorca *Artur Dopslaff,*

ze strony pracowników:

Związek Robotników i Rzemieślników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, Sekretariat w Toruniu, ul. Legionów 29, w osobach: sekr. *Stefana Malchrowicza, Wacława Kraśnickiego, Maksymiliana Buczkowskiego,*

po zbadaniu sprawy, przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wysłuchaniu głosów stron, ustaleniu punktów spornych

oraz po stwierdzeniu, że nie można doprowadzić stron, prowadzących spór, do ugody,

na podstawie §§ 25 i 27 wyżej wspomnianego dekretu z 23 grudnia 1918 r. (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456)

orzeka:

§ 1.

W zakładach rzeźbiarsko-kamieniarskich na obszarze miasta Torunia obowiązują następujące płace za godzinę pracy:

1. dla egzaminowanego czeladnika rzeźbiarsko-kamieniarskiego na budowlach . . . . . . 92 gr
2. dla egzaminowanego czeladnika rzeźbiarsko-kamieniarskiego w warsztatach . . . . . . 80 gr

§ 2.

Przy robotach akordowych wynagrodzenie winno wynosić co najmniej o 15% więcej, niż wynagrodzenie godzinowe.

§ 3.

Wyższe płace, niż ustalone w §§ 1 i 2, dotychczas stosowane w zakładach, pozostają w mocy.

§ 4.

Przy robotach, wykonywanych poza Toruniem, pracownicy wyżej wymienieni otrzymują prócz normalnego wynagrodzenia zwrot kosztów podróży i całkowite utrzymanie; czas zużyty na przejazd tam i z powrotem wlicza się do normalnych godzin pracy.

§ 5.

Wypłata zarobków odbywa się co tydzień, w soboty, bezpośrednio po ukończeniu pracy.

§ 6.

Czas pracy i wynagrodzenie za godziny nadliczbowe regulują obowiązujące przepisy.

§ 7.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 26 lipca 1937 r. do dnia 31 marca 1938 r. z tym, że o ile nie będzie wymówione na miesiąc przed 31 marca 1938 r., obowiązywać będzie na następny okres roczny.

§ 8.

Stronom pozostawia się termin do dnia 3 sierpnia 1937 r. do oświadczenia się, czy orzeczenie przyjmują.

Toruń, dnia 27 lipca 1937 r.

Przewodniczący:

(—) *Inż. Z. Humięcki*

Ławnicy:

(—) *Artur Szulc*
(—) *Józef Drecki*
(—) *Maksymilian Witkowski*
(—) *Ignacy Baranowski*
(—) *Brunon Kirschnowski*
(—) *Zygmunt Felczak*

## 53.

## OBWIESZCZENIE MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 20 sierpnia 1937 r.

**o wniosku w sprawie nadania mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw brukarskich na obszarze powiatów: średzkiego, śremskiego i wrzesińskiego układowi zbiorowemu pracy z dnia 11 sierpnia 1937 r.**

Ministerstwo Opieki Społecznej obwieszcza, że Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okrąg Poznań, zgłosił do Ministerstwa Opieki Społecznej w myśl art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 316)

wniosek o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw brukarskich na obszarze powiatów: średzkiego, śremskiego i wrzesińskiego układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Poznaniu w dniu 11 sierpnia 1937 r.

a) po stronie pracodawców przez firmy: „Józef Karbowiak“, „Seweryn Piaszyk“ i „Kazimierz Tomczak“,

b) po stronie pracowniczej przez Centralny Związek Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okrąg Poznań.

Tekst układu zbiorowego pracy podany jest poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższemu układowi mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem Inspektora Pracy X okręgu, (Poznań, ul. Dąbrowskiego 35/37) w ciągu dni 14.

Termin 14-dniowy biegnie od daty ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Za Głównego Inspektora Pracy
i Dyrektora Departamentu
(—) *W. Prenier*
Naczelnik Wydziału

1 zał.

Zał. do zarz. M. O. S. z dn. 20.VIII. 1937 r.

# UKŁAD ZBIOROWY PRACY

## dla zawodu brukarskiego w powiatach: średzkim, śremskim i wrzesińskim województwa poznańskiego.

Pomiędzy niżej podpisanymi pracodawcami w zawodzie brukarskim z jednej strony, a Centralnym Związkiem Robotników Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokrewnych Zawodów w Polsce, Okrąg w Poznaniu, jako przedstawicielem pracowników wymienionego zawodu z drugiej strony — na konferencji, odbytej dnia 11 sierpnia 1937 r. w lokalu Inspekcji Pracy X Okręgu w Poznaniu pod przewodnictwem Dra Mroczkowskiego, Okręgowego Inspektora Pracy, zawarto następujący układ zbiorowy pracy, normujący warunki pracy i płacy w zawodzie brukarskim.

§ 1.

Układ niniejszy obejmuje wszystkie miejsca pracy w powiatach: średzkim, śremskim i wrzesińskim województwa poznańskiego.

§ 2.

Czas pracy ustala się na 46 godzin w tygodniu, czyli od poniedziałku do piątku po 8 godzin dziennie, w sobotę zaś — 6 godzin.

Uwzględniając warunki atmosferyczne pór roku, ustanawia się następujący podział czasu pracy:

| Okres | Rozpoczęcie i koniec pracy | | Przerwy |
|---|---|---|---|
| od 1.IV. do 31.X. | o godz. 7.00 | o godz. 16.00 | od godz. 12.00 do 13.00 |
| „ 1.XI. „ 31.III. | „ „ 7.30 | „ „ 16.00 | „ „ 11.00 „ 11.30 |

Poza tym ustala się dla brukarzy i ramarzy przerwy odpoczynkowe 15 minutowe:

| w okresie od 1.IV. — 31.X. | w okresie od 1.XI. — 31.III. |
|---|---|
| od godz. 8.00 do godz. 8.15 | od godz. 8.30 do godz. 8.45 |
| „ „ 10.45 „ „ 11.00 | „ „ 9.45 „ „ 10.00 |
| „ „ 13.30 „ „ 13.45 | „ „ 12.30 „ „ 12.45 |
| „ „ 14.45 „ „ 15.00 | „ „ 15.00 „ „ 15.15 |

§ 3.

Od dnia 1 sierpnia 1937 r. obowiązują następujące minimalne stawki płac godzinnych:

1) dla brukarza . . . . . . . . . . 1.00 zł
2) „ ramarza (ubijacza) . . . . . . 0.70 „

§ 4.

Wypłaty zarobku dokonywa się tygodniowo, bezpośrednio po ukończeniu pracy w każdą środę, na miejscu pracy, przy czym okres obrachunkowy liczy się od poniedziałku do soboty włącznie.

§ 5.

Minimalna wydajność pracy na godzinę winna wynosić:

1) ułożenie bruku z kostki I klasy pod sznur . . . . 2.5 m²
2) „ bruku z małej kostki w rzędy pod sznur . 2.0 „

3) ułożenie bruku z kostki III klasy bez sznura . . . 3.0 $m^2$
4) „ bruku z małej kostki w rzędy bez sznura . 2.5 „
5) „ półbruczku z małej kostki 8—12 cm wiązarek krzyż . . . . . . . . . . . . . 3.0 „
6) „ bruku z głowaczy I klasy . . . . . . . 3.5 „
7) „ bruku spodniego pod bruk kostki lub pod bruk małej kostki . . . . . . . . . . 4.0 „
8) „ bruku mozaikowego . . . . . . . . . . 1.0 „
9) „ płyt betonowych 50/50 i 30/30 na zaprawie wapiennej lub cementowej . 4.0 $m^2$ i 3.0 „
10) „ płyt betonowych 50/50 i 30/30 na podłożu piasku . . . . . . . . . . . 4.5 $m^2$ i 3.5 „
11) „ płyt granitowych bez obróbki na podłożu piasku . . . . . . . . . . . . . . 5.0 „
12) ustawienie krawężnika bez obróki — granitowego, betonowego lub z kamienia narzutowego . . . . 4-5 mb.
13) ułożenie bruku drzewnego z listwami na podłożu betonowym . . . . . . . . . . . . . 1.25 $m^2$ — 1.5 $m^2$
14) ułożenie klinkieru (wiązanie krzyżowe). 1.5 $m^2$ — 2.0 „

Przenoszenie narzędzi pracy z jednego miejsca pracy na drugie odbywa się w czasie pracy.

§ 6.

Pracodawca obowiązany jest na większych pracach ustawić szopy do przechowywania garderoby oraz schronienia się w czasie niepogody. W okresie od 1.X. do 31.III. muszą być ustawione w szopach piece do zagrzania posiłku.

§ 7.

Strony, zawierające niniejszy układ, obowiązują się dbać o ścisłe przestrzeganie warunków układu.

§ 8.

Postanowienia indywidualnych umów o pracę, mniej korzystne dla pracowników, niż niniejszy układ zbiorowy, są nieważne. Natomiast postanowienia indywidualnych umów o pracę, korzystniejsze dla pracowników, niż postanowienia niniejszego układu, pozostają w mocy.

§ 9.

Układ niniejszy obowiązuje od dnia 1 sierpnia 1937 r. do dnia 31 marca 1938 r.

O ile na jeden miesiąc przed jego upływem, tj. najpóźniej do ostatniego dnia miesiąca lutego 1938 r. nie nastąpi pisemne wypowiedzenie, czas trwania układu przedłuża się automatycznie o dalszy rok z zachowaniem wyżej wymienionego okresu wypowiedzenia.

Poznań, dnia 11 sierpnia 1937 r.

Pracodawcy:

(—) *Józef Karbowiak,* Kaczanowo, p. Września.
(—) *Seweryn Piaszyk,* Poznań, ul. Prusa 4.
(—) *Kazimierz Tomczak,* Września, Rynek 8.

Pracownicy:

Centralny Związek Robotn. Przemysłu Budowlanego, Drzewnego, Ceramicznego i Pokr. Zaw. w Polsce, Sekretariat Okręgowy Poznań

(—) *Franciszek Kowalewski*

Przewodniczący:

(—) *Dr Mroczkowski*
Okręgowy Inspektor Pracy

## 54.

## OBWIESZCZENIE MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 20 sierpnia 1397 r.

**o wniosku w sprawie nadania mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw szewskich na obszarze m. Poznania układowi zbiorowemu pracy z dnia 9 kwietnia 1937 r.**

Ministerstwo Opieki Społecznej obwieszcza, że Towarzystwo Czeladzi Szewskiej w Poznaniu zgłosiło do Ministerstwa

Opieki Społecznej w myśl art. 21 ustawy z dnia 14 kwietnia 1937 r. o układach zbiorowych pracy (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 242) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 maja 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 316) wniosek o nadanie mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw szewskich na obszarze m. Poznania układowi zbiorowemu pracy, zawartemu w Poznaniu w dniu 9 kwietnia 1937 r.

a) po stronie pracodawców przez Samoistny Cech Szewców i Cholewkarzy im. Jana Kilińskiego w Poznaniu i Wolny Cech Szewski w Poznaniu,

b) po stronie pracowniczej przez Towarzystwo Czeladzi Szewskiej w Poznaniu.

Tekst układu zbiorowego pracy podany jest poniżej.

Sprzeciwy w sprawie nadania powyższemu układowi mocy powszechnie obowiązującej wnosić należy do Ministra Opieki Społecznej za pośrednictwem Inspektora Pracy X okręgu (Poznań, ul. Dąbrowskiego Nr 35/37) w ciągu dni 14.

Termin 14-dniowy biegnie od daty ogłoszenia niniejszego obwieszczenia.

Za Głównego Inspektora Pracy
i Dyrektora Departamentu:

(—) *W. Prenier*
Naczelnik Wydziału.

1 zał.

Zał. do zarz. M. O. S. z dn. 20.VIII. 1937 r.

## UKŁAD ZBIOROWY PRACY.

Dnia 9 kwietnia 1937 r. na posiedzeniu, odbytym w lokalu Inspektoratu Pracy 53 obwodu w Poznaniu, pod przewodnictwem Józefa Rojszyka, p. o. podinspektora pracy, pomiędzy pracodawcami w zawodzie szewskim, zastąpionymi przez Samoistny Cech Szewców i Cholewkarzy im. Jana Kilińskiego w Poznaniu oraz przez Wolny Cech Szewski w Poznaniu z jednej strony, a pracownikami tegoż zawodu, zrzeszonymi w Towarzystwie Czeladzi Szewskiej w Poznaniu z drugiej strony — zawarto następujący układ zbiorowy pracy, normujący warunki płacy w zawodzie szewskim w Poznaniu.

§ 1.

Układ niniejszy obejmuje wszystkich pracodawców, posiadających własne pracownie, jak również nakładców (wydających prace poza swoje przedsiębiorstwo).

§ 2.

Układ obowiązuje na obszarze m. Poznania.

§ 3.

Od dnia 12 kwietnia 1937 r. obowiązują następujące stawki płac akordowych:

| Rodzaj obuwia | Kategoria | Płaca |
|---|---|---|
| 1) Spody obuwia męskiego: | I — | 7,75 zł |
| " " " | II — | 5,50 " |
| " " " | III — | 4,50 " |
| 2) Spody obuwia damskiego: | I — | 7,75 " |
| " " " | II — | 5,50 " |
| " " " | III — | 4,50 " |
| 3) Spody butów kroju angielskiego: | I — | 12,00 " |
| " " " " | II — | 9,00 " |
| " " " " | III — | 7,00 " |
| 4) Obsady obuwia męskiego i damskiego: | I — | 3,75 zł |
| " " " " | II — | 3,00 " |
| " " " " | III — | 2,50 " |
| 5) Zelówki męskie z obcasami: | I — | 1,60 " |
| " " " | II — | 1,30 " |
| " " " | III — | 1,15 " |
| 6) Zelówki damskie z obcasami: | I — | 1,40 " |
| " " " | II — | 1,10 " |
| " " " | III — | 1,00 " |
| 7) Obcasy męskie: | I — | 0,40 " |
| " " | II — | 0,30 " |
| " " | III — | 0,25 " |

| Rodzaj obuwia | Kategoria | Płaca |
|---|---|---|
| 8) Obcasy damskie: | I — | 0,40 zł |
| " " | II — | 0,30 " |
| " " | III — | 0,20 " |
| 9) Obuwie średnie (chłopięce i dziewczęce od nr 36 do nr 39): | II — | 4,50 " |
| " " " " | III — | 3,50 " |
| 10) Obuwie dziecięce (chłopięce i dziewczęce od nr 31 do nr 35): | II — | 3,00 " |
| " " " " | III — | 2,50 " |
| 11) Dopłata za podsówki | — | 0,50 " |
| 12) " " bizy (wypustki) | — | 0,50 " |
| 13) Za drobne dodatki poza pracownią | — | 0,50 " |

14) Obuwie przeszywane oblicza się o 10% mniej.

15) Obuwie szpilkowane oblicza się o 20% mniej.

16) Obuwie zapasowe i na hurt oblicza się o 20% mniej.

17) Prace, nie objęte powyższym cennikiem, oblicza się według obopólnej umowy.

Kategoria płacy zależy od rodzaju wykonywanej przez pracownika pracy, przy czym ustalenie kategorii winno nastąpić za obopólną ugodą pomiędzy pracodawcą i pracownikiem w przeciągu 7 dni.

§ 4.

Płace, ustalone w § 3, są płacami minimalnymi. Pracodawcy, którzy w dniu zawarcia niniejszego układu, płacili płace wyższe od ustalonych w § 3, nie mogą w czasie obowiązywania układu niniejszego obniżyć wyższych płac do poziomu płac, ustalonych w układzie.

§ 5.

Ręcznik i mydło daje pracodawca. W razie umyślnego zniszczenia ręcznika winny obowiązany jest zwrócić pracodawcy wartość zniszczonego ręcznika.

§ 6.

Układ niniejszy obowiązuje od dnia 12 kwietnia 1937 r. do dnia 31 grudnia 1937 r. O ile na jeden miesiąc przed upływem jego terminu, tj. najpóźniej do dnia 30 listopada 1937 r. nie nastąpi pisemne jego wypowiedzenie przez któregokolwiek z uczestników układu, układ przedłuża się automatycznie na rok następny z zachowaniem powyższego terminu wypowiedzenia.

Poznań, dnia 9 kwietnia 1937 r.

Pracodawcy:

Samoistny Cech Szewców i Cholewkarzy im. Jana Kilińskiego w Poznaniu:

(—) *W. Dudek*

(—) *St. Szczeciński*, sekretarz.

(—) *J. Kazimierski*

Wolny Cech Szewski w Poznaniu:

(—) *J. Eliński*
(—) *J. Rybelski*
(—) *Kędzia*
(—) *K. Nowak*

Pracownicy:

Towarzystwo Czeladzi Szewskiej w Poznaniu:

(—) *Zasieczny*
(—) *Michalak*
(—) *Rychlewski*
(—) *Nuska*

(—) *J. Rojszyk*,
p. o. podinspektor pracy

TŁOCZONO Z POLECENIA MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

ZAMÓWIENIA I WPŁATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA UL. DŁUGA 38/40.

Drukarnia Państwowa Nr 92967. 20.VIII.1937. 1000.

**Prenumerata roczna 20 zł.** **Cena niniejszego numeru 50 gr.**